

О.В. Коломієць

*кандидат політичних наук, старший науковий співробітник
науково-дослідного інституту Міністерства оборони України*

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ ТА ЙОГО НАЙБЛИЖЧИЙ ПРОГНОЗ

У статті аналізуються сучасні тенденції міжнародного тероризму, визначаються основні напрямки його розвитку та його класифікація. Проводиться дослідження стану сучасного міжнародного тероризму, здійснюється аналіз його складників, а також управлінських заходів щодо підвищення ефективності боротьби з ним. Застосовуються методи системного й порівняльного аналізу, теоретичного узагальнення, статистичного дослідження, елементи прогнозування до аналізу міжнародного тероризму.

Ключові слова: міжнародний тероризм, системний аналіз, моделювання, статистичні дослідження, прогнозування, геополітика.

Тероризм наприкінці минулого століття набув міжнародного глобального характеру, став універсальним феноменом, що робить цю тему *актуальною*. Ще порівняно недавно тероризм мав локальний або регіональний характер, проте сьогодні він трансформується в наддержавні та світові глобальні структури, що мають змогу протистояти не лише окремим державам, а навіть світовому співтовариству [1, с. 160; 2, с. 530].

Тероризм як соціальне явище відомий декілька тисячоліть – від секти сикаріїв у стародавній Іудеї, що знищувала представників єврейської знаті, які співробітничали з римлянами, мусульманської секти оссошафінів, яка у середньовіччі знищувала префектів й халіфів, до російських народників.

Терористичні акти стають постійним чинником суспільного життя з другої половини XIX століття. Його представниками є

російські народники, радикальні націоналісти в Ірландії, Македонії, Сербії, анархісти у Франції 90-х років, а також аналогічні рухи в Італії, Іспанії та США.

До Першої світової війни тероризм вважався зряддям лівих. Після закінчення війни тероризм взяли на озброєння праві, націонал-сепаратисти і фашистські рухи в Німеччині, Франції, Угорщині, „Залізна гвардія” в Румунії. У минулому столітті відбулося перенесення тероризму на державний рівень, чого людство раніше не знало.

Для аналізу міжнародного тероризму автором було запропоновано один з варіантів класифікації – типологічну схему класифікації тероризму, яка має два рівні ієрархії. В основу цієї класифікації тероризму покладені принципи політичних чинників, які впливають на формування політичної ідеології. Згідно з нею, на першому рівні ієрархії (глобальному) слід розрізняти державний, націоналістичний, соціальний, релігійний та інформаційний тероризм, особливістю якого є те, що політичні посягання міжнародного тероризму спрямовані, насамперед, проти демократичних засад суспільства. На другому рівні ієрархії (регіональному) тероризм має такі види: внутрішній та зовнішній (державний), етнічний та національний (націоналістичний), правий та лівий (соціальний), ісламський фундаменталізм та інші конфесії (релігійний), медіа- та кібертероризм (інформаційний) [3, с. 32].

Для аналізу впливу вищезазначених типів міжнародного тероризму в дослідженні проведений системний комплексний аналіз поширення тероризму по континентах світу, використовуючи різні джерела інформації [1-10]. Проведені дослідження засвідчили, що на час проведення аналізу найагресивним небезпечним видом тероризму на континентах був міжнародний ісламський тероризм [3, с. 42].

Основна мета розвідки – дослідження стану сучасного міжнародного тероризму, здійснення аналізу його складників, що на нього впливають, а також формування управлінських заходів щодо підвищення ефективності боротьби з ним. Теоретичним підґрунтям дослідження є системний підхід до аналізу міжнародного тероризму, методологічним – методи системного й

порівняльного аналізу, теоретичного узагальнення, статистичного дослідження, елементи прогнозування.

Серед глобальних проблем сучасності, до яких привернуто увагу авторитетних міжнародних організацій і політичних лідерів, науковців, широкої громадськості, наявною є проблема об'єктивного ускладнення структури міжнародних відносин, проникаючі контакти цивілізацій і проблема глобальної міжнародної безпеки, підтримання сталого миру, запобігання конфліктів, передусім, міжнародного тероризму.

Проблеми глобальної безпеки, протидія міжнародному тероризму посідають особливе місце в структурі міжнародної політики, визначають суперечності сучасного етапу міжнародного розвитку. Глобальна безпека як чинник міжнародних відносин, вплив якого має універсальний характер і врахування якого в діяльності міжнародного співтовариства та в зовнішній політиці окремих держав призводить до радикальних змін у поведінці суб'єктів міжнародних відносин, до трансформації сутності проблеми безпеки після закінчення "холодної війни" й розпаду біполярної міжнародної системи, потребує концептуального перегляду принципів функціонування міжнародних і національних інститутів, що відповідають за безпеку, а також урахування в нових доктринах інформаційного складника міжнародного співробітництва.

Теоретичною базою концепції глобальної безпеки в інформаційну епоху є теорії сталого миру, що орієнтують міжнародне співтовариство в умовах триваючого процесу глобалізації та розширення можливостей міжнародного співробітництва на запобігання загрозливих конфліктних ситуацій на всіх рівнях – глобальному, регіональному і національному. Провідна ідея концепції – урахування всіх конструктивних ініціатив, філософських і політичних принципів, морально-етичних цінностей, релігійних і суспільних норм світових цивілізацій у забезпеченні життєдіяльності людства. У концепції глобальної безпеки виокремлюються такі компоненти, як політичний, економічний, інформаційний, військовий, гуманітарний, екологічний, антитерористичний, зважаючи, що кількість цих

компонентів і їх важливість і пріоритетність для міжнародного співробітництва трансформуються відповідно до стану миру, суспільного розвитку, удосконалення науково-технологічного прогресу, досвіду міжнародної інтеграції, визначення нової типології загроз.

Міжнародне співробітництво в боротьбі з міжнародним тероризмом започаткувалось у 30-х роках минулого століття. 1934 року відбулася Мадридська конференція з уніфікації кримінального законодавства; 1937 року було підписано конвенції “Про попередження і покарання тероризму”, “Про створення міжнародного кримінального суду”; 1977 році підписано додатковий протокол до Женевських конвенцій про захист жертв війни. На конференції з уніфікації кримінального законодавства було прийнято таке визначення тероризму – застосування будь-якого засобу, здатного тероризувати населення, з метою знищення будь-якої соціальної організації.

При ООН було створено спеціальний Комітет з міжнародного тероризму, який координує діяльність держав щодо вивчення й усунення причин тероризму і боротьбу з ним. За ініціативою комітету Генеральна Асамблея ООН засуджувала акти міжнародного терору, вказувала на недопустимість його занадто широкого тлумачення, а в 1984 році ухвалила спеціальну резолюцію “Про недопустимість політики державного тероризму і будь-яких дій держави, спрямованих на підриг суспільно-політичного ладу в інших суверенних державах”. У ній рішуче відкидаються всі концепції, що виправдовують міжнародний тероризм. Генеральна Асамблея ООН у грудні 1993 року схвалила конвенцію “Про попередження і покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів”.

У міжнародному праві вироблено низку міжнародних конвенцій універсального і регіонального характеру. Зокрема, конвенцію “Про злочини та деякі інші акти, що здійснюються на борту повітряних суден” 1963 року; конвенцію “Про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден” 1970 року; конвенцію “Про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки

цивільної авіації” 1971 року; конвенцію “Про захоплення заручників” 1979 року; конвенцію “Про фізичний захист ядерного матеріалу” 1980 року; конвенцію “Про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства” 1988 року; конвенцію „Про боротьбу з фінансуванням тероризму” 1999 року; конвенцію „Про боротьбу з актами ядерного тероризму” 2004 року.

Прийняті регіональні акти: Вашингтонська конвенція 1971 року “Про попередження і покарання актів тероризму, що набирають форми міжнароднозначущих злочинів проти особи та пов’язаного з цим вимагання”; Європейська конвенція “Про боротьбу з тероризмом” 1976 року, Дублінська угода 1979 року щодо застосування Європейської конвенції “Про боротьбу з тероризмом” та ін. У межах Європейського економічного співтовариства діє комітет міністрів закордонних справ з тероризму.

Проте, незважаючи на чисельність міжнародно-правових актів та органів, що координують боротьбу з міжнародним тероризмом, у міжнародному праві досі немає єдиної універсальної угоди, що визначає поняття міжнародного тероризму, його юридичну природу, склад злочину та передбачену законом відповідальність. Бракує вичерпного переліку актів міжнародного тероризму.

Аналізуючи щорічну статистику ООН щодо терористичних інцидентів протягом 2005–2010 років (див. табл. 1) можна дійти висновку, що загальна динаміка кількості терактів має позитивний характер – спостерігається їх суттєве зменшення. Проте кількість терористичних актів, що призвели до загибелі понад 10 осіб, залишається на високому рівні, переважна більшість з яких причетна до ісламського тероризму [13, Р. 292; 14, Р. 248].

Протягом останніх років безпосередньо в місцях проведення спецоперацій по боротьбі з міжнародним тероризмом в Іраку й Афганістані кількість вчинених терористичних актів становить від 35 до 40 відсотків від загальної кількості скоєних, маючи позитивну динамік до зниження.

**Статистика вчинення терористичних актів
у світі протягом 2005-2010 років**

Статистичні показники терористичних актів	РОКИ					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість терористичних актів у світі	11023	14371	14414	11662	10969	11604
Кількість терористичних актів, унаслідок яких постраждала 1 особа	7963	11258	11085	8358	7847	8249
Кількість терористичних актів, унаслідок яких не загинули люди	5940	6978	72185	6622	6208	6902
Кількість терористичних актів, унаслідок яких загинула одна особа	2853	4117	3982	2870	2695	2690
Кількість терористичних актів, унаслідок яких загинуло понад 10 осіб	226	295	353	234	236	192
Кількість постраждалих унаслідок тероризму в світі	74327	74695	71795	54263	58711	49901
Кількість людей, що загинули внаслідок терористичних актів	14560	20487	22719	15708	15310	13186
Кількість поранених осіб унаслідок тероризму	24875	38413	44095	33885	32651	30665
Кількість викрадених осіб унаслідок тероризму	34845	15795	4981	4670	10750	6050
Інциденти тероризму в Іраку й Афганістані						
Кількість терористичних актів в Іраку	3438	6010	6210	3256	2458	2359
Кількість терористичних атак, унаслідок яких постраждала 1 особа	2648	5910	5507	2878	2167	-
Кількість постраждалих унаслідок тероризму	20629	38817	44014	19077	16869	15109
Кількість терористичних актів у Афганістані	494	964	1122	1221	2125	3307

Кількість терористичних актів, унаслідок яких постраждала 1 особа	357	691	889	950	1451	2053
Кількість постраждалих унаслідок тероризму	1557	3534	4647	5479	7582	9016

Екстраполяція показників терористичних актів у світі протягом 2005–2010 років і їх найближчий прогноз. Прогнозування політичного розвитку є, очевидно, одним із найважливіших завдань політології, позаяк мати науково обґрунтовані прогнози означає передбачати ті чи інші політичні події, явища і процеси, а відтак – і приймати адекватні до ситуації політичні рішення.

Поняття прогноз (від грецьк. – передбачення) означає властивість свідомості віддзеркалювати дійсність з випередженням.

Прогноз принципово відрізняється від пророцтва й утопізму, оскільки ґрунтується на науковому передбаченні. Отже, соціальні і політичні утопії Т. Кампанелли, Т. Мора, А. Сен-Сімона, Ш. Фур'є й Р. Оуена містили певні реальні риси майбутнього, але здебільшого були наповнені фантастичними картинами.

Політичний прогноз не передбачає розгляд ірраціональних аспектів пророцтва й утопізму, замішаного на міфах і видіннях, а, навпаки, розглядає проблеми наукового прогнозування, які досліджуються на основі використання гіпотез, законів і теорій, що вже напрацьовані політологією та суміжними суспільними науками.

Отже, *політичне прогнозування* – це процес науково обґрунтованого отримання інформації про можливий стан політичної сфери суспільства (політичних структур, політичних відносин, політичної діяльності та політичної свідомості) в майбутньому на основі вже відомих знань про минуле і сьогодення.

Семантичний аналіз, за А. Модем, виокремлює два види прогнозу: екстраполяційний і цільовий. Екстраполяційний (пошуковий) прогноз передбачає майбутнє, яке самоорганізується, методом продовження (екстраполяції) закономірностей із сьогодення в майбутній період. Цільовий (нормативний) прогноз передбачає майбутнє, яке свідомо організоване, методом реалізації намічених раніше планів.

Досвід свідчить, що неполітичні явища можна екстраполювати та організувати. Отже, реальне політичне життя характеризується гармонічним (несиметричним) поєднанням екстраполяційного і цільового прогнозування.

Екстраполяційний (пошуковий) прогноз описує можливий стан політичної події, явища, процесу з урахуванням керівного впливу. Він прагне відповісти на запитання: що найвірогідніше відбудеться в майбутньому, якщо збережуться існуючі нині тенденції розвитку політичної сфери?

Цільовий (нормативний) прогноз пов'язаний з постановкою цілей, описом параметрів суспільства або суб'єкта політики, шляхів і засобів їх досягнення. Цей вид прогнозу покликаний дати відповідь на запитання: можна досягти бажаного результату, наприклад, переконати громадян певним чином проголосувати на референдумі?

За термінами виокремлюють такі політичні прогнози:

- оперативні (1–3 місяці), які стосуються поточних політичних подій і явищ;
- короткострокові (1–2 роки), пов'язані з прогнозуванням результатів виборів, розвитку політичної кризи тощо;
- середньотермінові (5–7 років), пов'язані з розвитком держав, блоків, системи міжнародних відносин;
- довгострокові (до 20 років), які торкаються загальних проблем глобального політичного розвитку;
- стратегічні (понад 20 років), які розраховані на подальшу перспективу, коли очікуються значні якісні зміни і т. ін.

Під час політичного прогнозування сучасна наука використовує такі дослідницькі методи:

- метод експертних оцінок, коли підбираються експерти, готуються відповідні анкети, збираються експертні висновки, що аналізуються й оцінюються з погляду достовірності;
- "метод дельфійського оракула", або "метод Дельфі", який поєднує об'єктивну інформацію з урахуванням великого досвіду та інтуїції експерта. Найбільше використовується в короткотермінових прогнозах;

– метод екстраполяції, спрямований на побудову динамічних показників процесу (статистичних або логічних рядів), що прогнозується з використанням теорії ігор, імовірностей;

– метод аналогії, який використовує методологію порівняльної політології;

– методи імітаційного моделювання, коли вибудовується імітаційна математична модель політичного об'єкта (системи міжнародних відносин, політичної системи держави і т. ін.), яка досліджується за допомогою ЕОМ з використанням альтернатив, зміни параметрів досліджуваної системи тощо.

Оскільки політична сфера суспільства є надзвичайно складним об'єктом для дослідження, політичне прогнозування розробляється, зазвичай, у вигляді альтернатив розвитку, що мають вірогідний характер [11].

У теорії і практиці в процесі прогнозування показників досить часто використовують методологію екстраполяції, за якої висновки про значення прогнозних показників у майбутніх періодах робляться на основі вивчення їх динаміки в попередніх періодах. Необхідним елементом при цьому є побудова та аналіз так званого ряду динаміки, який класифікує значення показників у часі в розрізі окремих періодів та описує динаміку їх розвитку. Підкреслимо, що аналіз ряду динаміки окремого показника, наприклад виручки від реалізації продукції, має суто описовий характер і не пояснює причин тих чи інших змін тенденції.

Методи екстраполяції використовують за відносно стабільного розвитку підприємства (чи окремих показників його діяльності) або за наявності сезонних чи циклічних коливань з чітко вираженим трендом. Під трендом (від англ. trend – напрям, тенденція) розуміють тривалу тенденцію зміни економічних показників в економічному прогнозуванні. Якщо ж розвиток показників фінансово-господарської діяльності підприємства в попередніх періодах характеризується значною нестабільністю і суттєвим коливанням фінансових показників, то їх екстраполяція на майбутні періоди буде неможливою, а отже, недоцільним є використання відповідних методів.

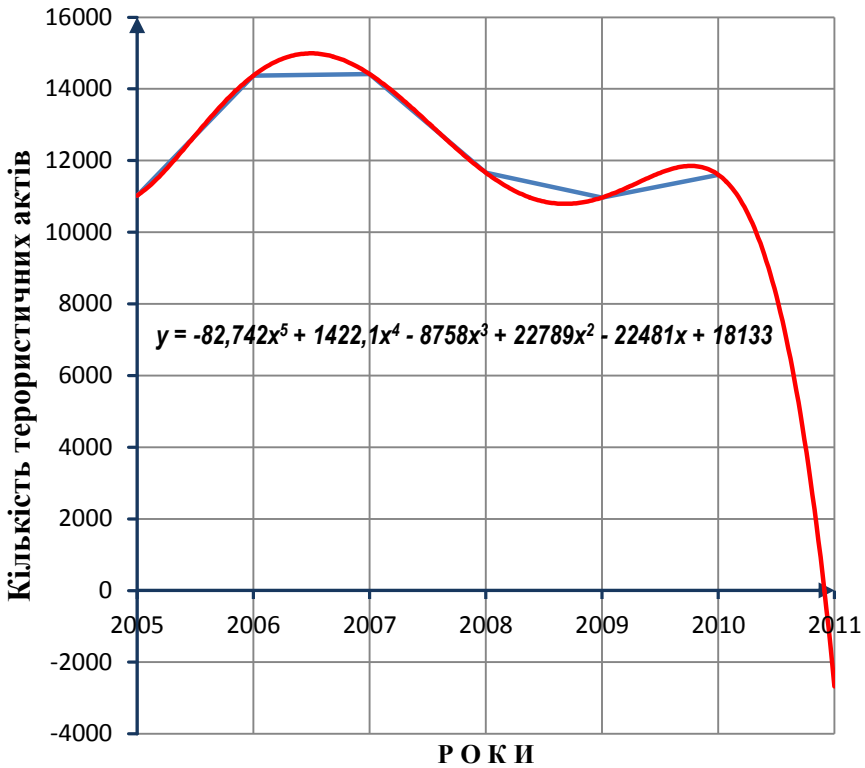
Можна виокремити три основні групи методів прогнозування за допомогою екстраполяції: методи визначення середніх величин, екстраполяція тренду й експоненціальне згладжування.

Розглянемо метод екстраполяції тренду. Під екстраполяцією тренду розуміють продовження виявленої в процесі аналізу тенденції за межі побудованого на основі емпіричних даних ряду динаміки. Передумовою використання цього методу прогнозування є сталість чинників, що формують виявлений тренд, а принциповим моментом – виявлення тренду, характерного для досліджуваного ряду динаміки. В теорії і практиці зустрічаються різні способи розрахунку тренду [12, с. 290].

Використовуючи показники вчинення терористичних актів у світі протягом 2005–2010 років [13, Р. 292-299; 14, Р. 248-251], використовуючи математичний апарат, побудуємо їх функцію екстраполяції за допомогою табличного процесора MS Excel. Для цього, використовуючи показники загальної кількості терористичних актів у світі за вказані роки (див. табл. 1), побудуємо лінію тренду кількості вчинених терактів за певний рік (мал. 1).

Використовуючи вбудовані функції табличного процесора MS Excel розрахуємо лінію тренду терористичних актів у світі за останні роки, взявши за основу поліноміальну лінію апроксимації 5-го ступеня, яка збігається з показниками кількості терористичних актів за окремі роки (мал. 1). Згаданий поліном має такий вигляд:

$$y = -82,742x^5 + 1422,1x^4 - 8758x^3 + 22789x^2 - 22481x + 18133. \quad (1.1)$$

Мал. 1. Екстраполяційна лінія тренду терористичних актів у світі протягом 2005–2010 років і їх прогноз на 2011 рік

На підставі наведеної апроксимації та її поліноміальної лінії можна зробити екстраполяцію, яка буде відображати прогноз кількості терористичних актів у світі за 2011 рік (див. мал. 1).

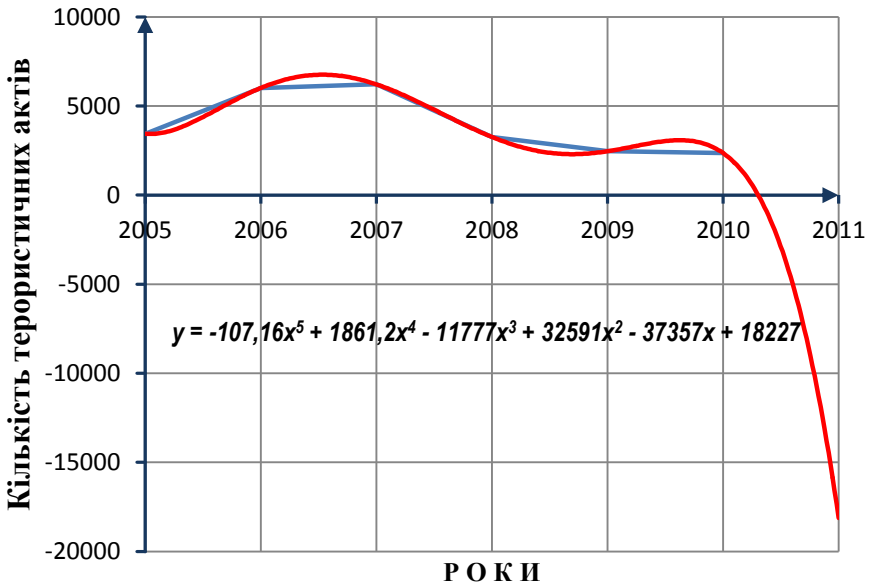
Аналізуючи наведену функцію можливо зробити прогноз про те, що загальна кількість вчинених терористичних актів у світі протягом 2011 року повинна суттєво знизитись. Слід зазначити, що прогноз відображає не кількісні, а якісні показники, тобто загальну тенденцію поведінки функції: її зростання або зниження і т.п.

Аналогічним чином, використовуючи показники загальної кількості терористичних актів в Іраку й Афганістані протягом 2005–2010 років (див. табл. 1), побудуємо відповідні лінії тренду

кількості вчинених терористичних актів терактів за певний рік (мал. 2, 3).

Використовуючи вбудовані функції табличного процесора MS Excel розрахуємо лінію тренду терористичних актів в Іраку за останні роки, взявши за базову поліноміальну лінію апроксимації 5-го ступеня, яка збігається з показниками кількості терористичних актів за окремі роки (мал. 2). Вона буде мати такий вигляд:

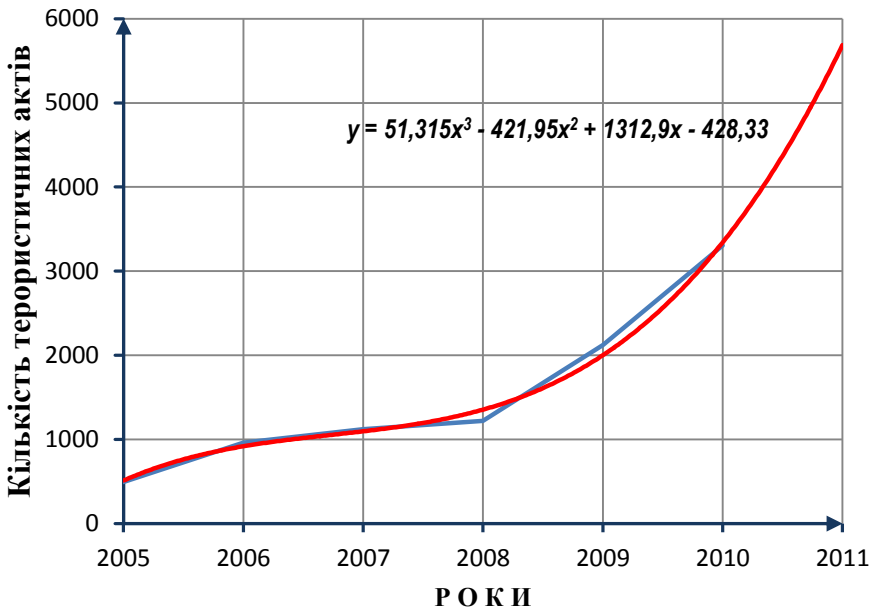
$$y = -107,16x^5 + 1861,2x^4 - 11777x^3 + 32591x^2 - 37357x + 18227. \quad (1.2)$$

Мал. 2. Екстраполяційна лінія тренду терористичних актів в Іраку протягом 2005–2010 років і їх прогноз на 2011 рік

За аналогією розрахуємо лінію тренду вчинення терористичних актів в Афганістані протягом 2005–2010 років, взявши за базову поліноміальну лінію апроксимації 3-го ступеня, яка найбільше збігається з показниками кількості терористичних актів за окремі роки (Мал. 3). Вона буде мати такий вигляд:

$$y = 51,315x^3 - 421,95x^2 + 1312,9x - 428,33. \quad (1.3)$$

Мал. 3. Екстраполяційна лінія тренду терористичних актів в Афганістані протягом 2005–2010 років і їх прогноз на 2011 рік

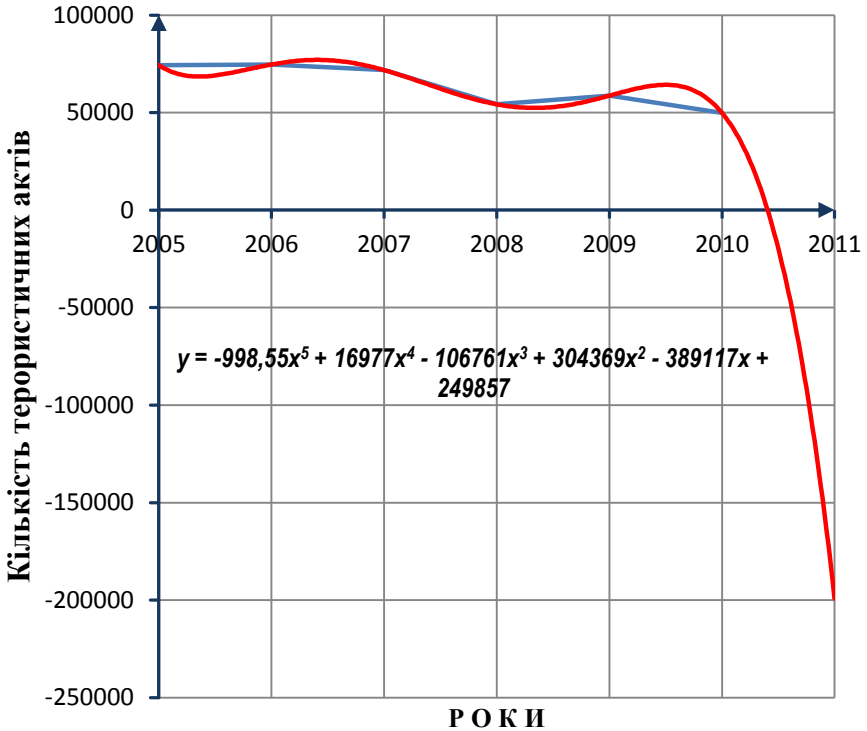
На підставі наведених апроксимацій можна зробити екстраполяцію, яка буде відображати прогноз кількості терористичних актів в Іраку й Афганістані за 2011 рік (див. Мал. 2, 3).

Аналізуючи наведені екстраполяційні діаграми можна зробити прогноз про те, що протягом 2011 року кількість терористичних актів, вчинених в Іраку, порівняно з 2010 роком, повинна суттєво зменшитись, а їх аналогічна кількість в Афганістані – суттєво збільшиться.

Застосовуючи вищезазначений аналітичний апарат побудуємо лінію тренду кількості постраждалих від терористичних актів у світі протягом 2005–2010 років, взявши за базову поліноміальну лінію апроксимації 5-го ступеня, яка збігається з показниками

кількості постраждалих від терористичних актів за окремі роки (Мал. 4). Згаданий поліном має такий вигляд:

$$y = -998,55x^5 + 16977x^4 - 106761x^3 + 304369x^2 - 38117x + 249857. \quad (1.4)$$

Мал. 4. Екстраполяційна лінія тренду кількості постраждалих від терористичних актів у світі протягом 2005–2010 років і її прогноз на 2011 рік

Аналізуючи наведену екстраполяційну діаграму можна зробити прогноз про те, що протягом 2011 року кількість постраждалих від терористичних актів у світі, порівняно з 2010 роком, повинна суттєво зменшитись.

Отже, з огляду на вищезазначене можна дійти таких висновків:

1. Протягом 2005–2010 років кількість терористичних актів у світі має позитивну динаміку до їх зменшення. Кваліфіковані види терористичних актів становлять близько третини від загальної кількості вчинених.

2. За вказаний період унаслідок більшості вчинених терористичних актів загиблих осіб немає. Разом з тим, вчинення кваліфікованих терористичних актів, що призвели до загибелі понад 10 осіб, залишається на високому рівні.

3. За досліджуваний час безпосередньо в місцях проведення спецоперацій по боротьбі з міжнародним тероризмом в Іраку й Афганістані кількість вчинених терористичних актів становить майже третину від загальної кількості скоєних, маючи позитивну динаміку до зниження.

4. За допомогою наведеної екстраполяційної лінії (Мал. 1) можна зробити прогноз про те, що протягом 2011 року загальна кількість терористичних актів у світі, порівняно з 2010 роком, повинна суттєво зменшитись.

5. Аналізуючи наведені екстраполяційні лінії можна зробити прогноз про те, що протягом 2011 року кількість терористичних актів, вчинених в Іраку, порівняно з 2010 роком, повинна суттєво зменшитись (Мал. 2), а їхня аналогічна кількість в Афганістані – суттєво збільшиться (Мал. 3).

6. За допомогою розрахованої екстраполяційної лінії (Мал. 4) можливо зробити прогноз про те, що протягом 2011 року загальна кількість постраждалих від терористичних актів у світі, порівняно з 2010 роком, повинна суттєво зменшитись.

Література

1. Зелінський С.А. Тероризм як злочинна політика і політичний злочин // Наукове видання «Тероризм і боротьба з ним» / С.А. Зелінський; [під ред. А.І. Комарової, Ю.В. Землянського]. – К., 2000. – Т. 19. – С. 160–165.
2. Ліпкан В.А. Тероризм і геополітика: гіпотетичний зв'язок / В.А. Ліпкан // Правова держава ; – вип. II. – К. : Освіта, 2000. – С. 525–534.

3. Коломієць О.В. Трансформація політичної ідеології держави в контексті боротьби з міжнародним тероризмом: проблеми і шляхи вирішення / О.В. Коломієць : дис. канд. політ. наук: спец. 23.00.03. – К., 2006. – 203 с.
4. Лазарев Н.Я. Терроризм как тип политического поведения / Н.Я. Лазарев // Социологические исследования. – М. : Альт-пресс, 1993. – №8. – С. 32–42.
5. Будницкий О.В. История терроризма в России, в документах, биографиях, исследованиях / О.В. Будницкий. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1996. – 243 с.
6. Ляхов Е.Г. Терроризм и межгосударственные отношения / Е.Г. Ляхов – М. : Международные отношения, 1991. – 269 с.
7. Ліпкан В.А. Щодо поняття тероризму / В.А. Ліпкан // Вісник Академії правових наук. – 1998. – № 4. – С. 219–221.
8. Костенко О.М. Тероризм і кримінологічна безпека // Актуальні проблеми держави та права : зб. наук. праць; – вип. 8. – Одеса : Юр. літер., 2000. – С. 71–79.
9. Грищук В.К. Тероризм: проблема поняття / В.К. Грищук // Актуальні проблеми держави та права : зб. наук. праць; – вип.8. – Одеса : Юр. літер., 2000. – С. 18–28.
10. Требин М.П. Тероризм в ХХІ веке / М.П. Требин. – Мн. : Харвест, 2003. – 816 с.
11. Теорія і практика політичного аналізу / [за заг. ред. О.Л. Валуєвського і В.А. Ребкала]. – К. : Міленіум, 2003. – 228 с.
12. Экономико-математические методы и прикладные модели: учеб. пособие для вузов / В.В. Федосеев, А.Н. Гармаш, Д.М. Дайитбергов и др. / [под ред. В.В. Федосеева]. – М. : ЮНИТИ, 1999. – 391 с.
13. Country Reports of Terrorism 2009 // United States Department of State Publication / Office of the Coordinator for Counterterrorism. – August 2010. – P. 299.
14. Country Reports of Terrorism 2010 // United States Department of State Publication / Office of the Coordinator for Counterterrorism. – August 2011. – P. 253.

The article examines the current trends of international terrorism, identifies the main directions of its development and its classification. The survey of modern international terrorism with analysis of its components, as well as administrative measures is conducted. The methods of system and comparative analysis, theoretical generalizations, statistical research, forecasting elements to the analysis of international terrorism are applied.

Keywords: international terrorism, system analysis, modeling, statistical research, forecasting, geopolitics.

В статье анализируются современные тенденции международного терроризма, определяются основные направления его развития и его классификация. Проводится исследование состояния современного международного терроризма, анализируются его составные части, а также управленческие мероприятия, касающиеся повышения эффективности борьбы с ним. Применяются методы системного и сравнительного анализа, теоретического обобщения, статистического исследования, элементы прогнозирования к анализу международного терроризма.

Ключевые слова: международный терроризм, системный анализ, моделирование, статистические исследования, прогнозирование, геополитика.